

SIMULATIE OMGAAN MET SCHENDINGEN

voor de gemeenteraad

Stel, er wordt voor uw gemeente een nieuwe burgemeester gezocht en in de regionale krant verschijnen berichten waarin wordt geciteerd uit overleg van de vertrouwenscommissie. Wat te doen? Een ander voorbeeld: er gaan geruchten dat een wethouder met een lange staat van dienst zich graag laat fêteren door relaties uit de plaatselijke middenstand. Moet iemand daar werk van maken? Of stel, er zijn tekenen die erop wijzen dat raadsleden zich bij besluitvorming rond subsidieverstrekking onder druk hebben laten zetten door mensen uit hun persoonlijke achterban. Wat nu? Wie neemt het voortouw? Om de kans te verkleinen dat er in dit soort situaties verkeerd wordt gehandeld moeten raadsleden, burgemeester en griffier tijdig – dat wil zeggen: vooraf – nadenken over een verdeling van taken en verantwoordelijkheden. Een praktijksimulatie onder deskundige begeleiding is daarbij een waardevolle stap. De simulatie kan ook worden ingezet om de kennis over reeds bestaande afspraken op te frissen en ‘op het droge’ te oefenen met de implementatie ervan.

OMSCHRIJVING

In het politieke domein is handhaving bij (vermeende) schendingen een ingewikkelde zaak: over de taken en bevoegdheden van raad, raadsleden, griffier, burgemeester en politieke partijen bestaat in de praktijk vaak grote onduidelijkheid. Dat brengt politici in een kwetsbare positie.

In de simulatie ‘omgaan met schendingen’ denken raadsleden en burgemeester aan de hand van verschillende casussen na over onder meer rolverdeling, melden, onderzoek (opdrachtgeverschap en beoordeling), strafmaat, betrouwbaarheid en communicatie.

Als er al eerder afspraken zijn gemaakt op dit vlak – vastgelegd in bijvoorbeeld een ‘gentle agreement’ – worden deze uiteraard in de gedachtewisseling meegenomen.

TIMING

De simulatie is van grote waarde voor nieuwe gemeenteraden, bijvoorbeeld als onderdeel van het introductieprogramma. Maar ook voor zittende, meer ervaren raden is het instrument zeer geschikt.

PROGRAMMA

De simulatie beslaat één dagdeel. Na een korte introductie door de trainer gaan de deelnemers in groepjes uiteen, die elk een (fictieve) casus toebedeeld krijgen. Het gaat erom een handelingsstrategie voor raad, burgemeester en griffier te bepalen:

- Wie is er als eerste aan zet?
- Welke handelingsruimte biedt regelgeving?
- Wat kan er misgaan, welke risico’s spelen er?

- Wie geeft opdracht tot het doen van onderzoek en wat moet daarvan de vraagstelling zijn?
- Wie beoordeelt of het onderzoek aantoont dat handeling X een schending is van regel Y?
- Wie bepaalt de strafmaat en legt een eventuele sanctie op?
- Wie brengt in welk stadium welke informatie naar buiten?

Terug in de plenaire zaal reageren de groepen op elkaars bevindingen. De rode draad is de vraag: wat is er nodig om tot een zorgvuldige handhaving te komen? Welke concrete afspraken willen raadsleden, burgemeester en griffier hierover maken c.q. bekrachtigen of bijstellen?

RESULTATEN

- Gedegen kennis van de valkuilen bij handhaving vergroot de kans dat wanneer er tegen een lid van raad of college een verdenking rijst, de zaak fair en juist wordt afgewikkeld.
- Een zorgvuldige handhaving behelst onder meer dat niemand uit de kwestie partijpolitieke munt probeert te slaan (met als gevolg mogelijk grote schade voor de geloofwaardigheid van politiek en bestuur).
- In gemeenten waar geen afspraken zijn vastgelegd over de taakverdeling bij vermoedens van een integriteitsschending, legt de simulatie de basis voor een traject waarin wordt toegewerkt naar een ‘gentle agreement’ waaraan raadsleden en burgemeester zich op basis van vrijwilligheid kunnen committeren.
- Als dergelijke afspraken al eerder zijn geformuleerd, kan de simulatie worden ingezet als instrument voor borging en/of als ‘stress-test’ voor de werkzaamheid en bruikbaarheid van de afspraken in de praktijk.